

Rewolucja Ukraińska 1917-1921

22 grudnia 2013

Poniżej krótki wstęp do historii wydarzeń jakie miały miejsce w dobie rewolucji w Rosji w latach 1917-1921 na południowo-wschodniej Ukrainie.

Ukraińscy chłopci i robotnicy w latach 1917-21 walczyli zarówno przeciwko carskiej reakcji jak i przeciwko dominacji bolszewików. Jednym z ich przywódców był Nestor Machno.

W historiografii europejskiej Machno nie jest doceniany ani poprzez wzgląd na swój geniusz militarny ani za heroizm jakim odznaczał się on i Rewolucyjna Armia Powstańcza Ukrainy. Jeżeli Machnowcy są wspomniani to przede wszystkim jako bandyci albo część lokalnej reakcji. Zachowując krytycyzm wobec Machno i przywódców ruchu postaram się streścić dzieje powstania na Ukrainie.

REWOLUCJA LUTOWA I PAŹDZIERNIKOWA KONTREWOLUCJA

W lutym 1917 roku doszło do powstania w całej Rosji. Car abdykował, a główne partie polityczne z socjaldemokratami na czele ustanowili demokrację parlamentarną w której główną rolę odgrywali tzw. mienszewicy.

Mienszewicy (od rosyjskiego słowa „mniejszość”) byli tą frakcją w Socjaldemokratycznej Partii Robotniczej Rosji, która sprzeciwiała się Leninowi i kierunkowi rewolucyjnemu w ruchu robotniczym.

Reformistom ciężko było jednak kontrolować tak duży teren jak Rosja. Terytorium państwa rozciągało się na pięć stref czasowych. Wieki zryw społeczny był więc nadal kontynuowany, tym bardziej, że z więzień wychodzili radykałowie: socjaliści, komuniści i anarchiści. Wielu zwykłych ludzi również zmieniali swoje poglądy na sprawy społeczno-polityczne. Chłopi przepędzali obszarników z ich majątków, pracownicy przejmowali

fabryki, powstawały rady czyli „sowiety”.

W oczach ludności wyzwolenie proletariatu wisiało w powietrzu. Spora część ludności posmakowała jej w trakcie stanu rewolucyjnego. Nie dostrzegała ona z żadnej strony niebezpieczeństwa dla wolności, które miało za chwilę nadejść. Lenin, przywódca drugiej frakcji w partii socjaldemokratycznej (bolszewików) dobrze znał nastroje ludności. Stąd język z gatunku „ziemi dla chłopów” i „całej władzy w ręce rad”.

Nie jest prawdą, że Lenin naprawdę nawoływał do takich zmian. Wcześniej Lenin głosił tezy wedle których walka o prawa pracownicze nie była drogą do zmian. Chciał utworzyć scentralizowaną partię rewolucyjną. Uważał, że budowaniem socjalizmu powinni się zajmować zawodowi rewolucjoniści, a nie masy pracujące. I tę praktykę później realizował. Przez następne miesiące bolszewicy starali się infiltrować rady oraz armię. Okazję do zdobycia władzy wykorzystali w październiku (według naszego kalendarza listopadzie) tego samego roku. Powołana została policja polityczna o nazwie Czeka, która nadzorowała działania sowietów.

ANARCHIA NA UKRAINIE

W czasie walk i powstań Ukraina znajdowała się w dość szczególnej sytuacji. Żadna armia ani stronnictwo polityczne nie potrafiło na terenie pogranicza Rosji jakim Ukraina była na stałe zaprowadzić rządów.

Nestor Machno był jednym z wielu radykałów, którzy na skutek rewolucji opuścili więzienie. W więzieniu zdążył się wyedukować i związać świadomie z ruchem anarchistycznym (wcześniej był w nim aktywny jako szeregowy działacz Związku Biednych Chłopów). Środowisko skupione wokół niego przejęło praktycznie całą władzę na tym terenie i pozwoliło na kształtowanie się systemu wolnościowo-socjalistycznego, który nie był jeszcze anarchistycznym ideałem jednak bardzo się do niego zbliżył.

Na terenach kontrolowanych przez Machno działały autonomiczne wspólnoty, z których największą była komuna im. Róży Luksemburg, zupełnie wolne od jakichkolwiek wpływów zewnętrznych. Działalność Machno była krytykowana przez radykalniejszą anarchistkę, Marię Nikiforową, która zarzucała Machno zapędy autorytarne, pobłażliwość dla burżuazji i obszarników i działanie nie-anarchistyczne.

Wyzwolili również wiele miast na północ od Zaporozża z rąk nacjonalistów ukraińskich. Uwolnili wielu więźniów. Weszli w militarny sojusz z bolszewikami jedynie w celu obrony tego co zbudowali. Dopiero gdy Moskwa zaczęła postrzegać Niemcy jako przegranych w wojnie, zwróciła swoje oczy na Ukrainę. Pierwszym obiektem ataku czekistów była komuna im. Róży Luksemburg, która została przez Czekę zniszczona.

W styczniu 1920 roku wyruszenia na Front Polski. Trocki pisał wówczas do członka riewwojensowietu Frontu Południowego, którym był Jossif Dżungaaszwili ps. Stalin: „Czy sądzicie, że można natychmiast zacząć okrążanie i całkowitą likwidację Machny?”

Stalin odpowiedział: „Operację otaczania Machny zaczęliśmy przed kilkoma dniami, zostanie zakończona dziewiątego. Rozkaz wymarszu przeciw Polakom wydano umyślnie, żeby uzyskać dodatkowy materiał przeciwko Machnie...”

Przeciwko machnowcom kierowano żołnierzy pochodzenia chińskiego lub z innych egzotycznych terytoriów aby nie mogli porozumieć się z lokalną ludnością i odmówić walki z rewolucjonistami. W taki sposób Armia Czerwona zdławiła ukraińską rewolucję. Część jej uczestników zginęła, część musiała się ukrywać. Wszystkie autonomiczne komuny wiejskie na Hulajpolu zostały zniszczone przez oddziały Trockiego. Przywódcy ruchu machnowskiego z samym Machno na czele udali się do Rumunii i spędzili resztę swojego życia na emigracji.

Autor: wiatrak

Źródło: [CIA](#)